

ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А., Гавриш Н. Методика ознайомлення дітей з дошкільцями у дошкільньому навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2007. 408 с.
2. Зайцева Л.І. Формування у старших дошкільників науковопрактичного досвіду в сфері природно-предметного дошкільця (теоретико-методичний аспект): Монографія. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2012. 382 с.
3. Кузьменко В. Психолого-педагогічні аспекти формування у дітей наукової картини світу. *Молодь і ринок*. 2010. № 9. С. 21–25.

Олена ДМИТРЮК,

студентка 3 курсу

факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Науковий керівник: **Тетяна ЄСЬКОВА**

к.п.н., доцент (БДПУ)

ВИХОВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ САМООБСЛУГОВУВАННЯ

Дошкільний вік є етапом генезу базових якостей особистості, серед яких одне з провідних місць посідає самостійність. У Базовому компоненті дошкільної освіти, як основному нормативному документі, поняття «самостійність» визначається як особистісне утворення, що визначає здатність дошкільника діяти незалежно від керівництва й допомоги дорослого, звертатись до неї у випадку об'єктивної необхідності, ефективно використовувати її в подальшій діяльності, виявляти ініціативу, приймати власні рішення, бути здатним до самоорганізації[1].

Проблема самостійності особистості завжди була актуальною. Вона традиційно вивчалася у зв'язку з проблемою свободи, відповідальності й волі (І. Кант, Б. Ананьєв, Л. Виготський, О. Леонт'єв, С. Рубінштейн та ін). У сучасних дослідженнях самостійність трактується, як інтегрована якість, що поєднує в собі інтелектуальну, морально-вольову й емоційну сторони особистості (Т. Бабаєва, Т. Бистрова, П. Виноградов, О. Кононко та ін.)[2]. Це свідчить про визнання самостійності як особистісного утворення, що забезпечує певний характер і рівень поведінки й діяльності людини. У вихованні самостійності дітей дошкільного віку істотну роль відіграють знання і навички та умови, що спонукають до їх використання. Самостійність є динамічною характеристикою особистості, яка постійно розвивається. Як зазначають науковці, до кінця старшого дошкільного віку в умовах оптимального виховання й навчання діти можуть досягти самостійності у різних видах діяльності: у грі (Л. Артемова, Н. Михайленко), у продуктивних видах діяльності (Н. Ветлугіна, Г. Григор'єва, О. Дронова та ін.), у самообслуговуванні (Р. Буре, М. Крулехт, Д. Сергєєва)[3].

Мета дослідження: визначити рівні сформованості самостійності у дітей молодшого дошкільного віку в процесі самообслуговування та довести ефективність педагогічних умов, необхідних для її формування.

На початку констатувального етапу експерименту нами було визначено критерії і показники рівня розвитку самостійності у дітей молодшого дошкільного віку в процесі самообслуговування: мотиваційний (показники: усвідомлення поставленої мети без допомоги дорослого, вміння самостійно доводити справу до кінця); когнітивний (показники: знання дітей про послідовність одягання, вмивання, прийому їжі та правильність виконання цих дій для досягнення результату); дійовий (показники: оволодіння практичними вміннями та навичками, пов'язаними з самообслуговуванням та вміння досягати результату). Результати констатувального етапу експерименту засвідчили, що більшість дітей перебувала на середньому і низькому рівнях розвитку самостійності. Ураховуючи отримані результати, ми організували процес навчання самостійності. Відповідно до кожного критерію та показника дітям було запропоновано низку дидактичних ігор та завдань, серед них такі: «Одягни ляльку на прогулянку», «Погодуємо ляльок», «Вмивання ляльки» для виявлення знань дітей про послідовність та правильність одягання, вмивання, прийому їжі; для оцінки мотивації «Катруся прокинулася», «Чарівна скринька»; для уточнення послідовності навичок самообслуговування сюжетно-рольові ігри «Сім'я»; «В гостях у бабусі», читання казок. Також ми давали дітям можливість вправлятися у практичних навичках самообслуговування під час вмивання, вдягання, прийому їжі та закріплювали їх у дидактичних іграх.

За результатами прикінцевого етапу експерименту було зафіксовано позитивні кількісні та якісні зміни у розвитку самостійності дітей молодшого дошкільного віку в ЕГ. Так, на високому рівні розвитку перебували – 30%, тоді як на констатувальному етапі цей рівень був 20%; середній рівень засвідчили – 45% дітей, а було 30%; при цьому низький рівень розвитку самостійності склав лише 25% дітей, тоді як на констатувальному етапі він був властивий – 50%.

Отже, завдяки запропонованій нами системі дидактичних, сюжетно-рольових ігор, завдань, вправління дітей в самостійних діях, використанню заохочень до подолання труднощів, художнього слова підвищився рівень розвитку самостійності у дітей молодшого дошкільного віку в процесі самообслуговування

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Наук. кер. А. М. Богуш; Авт. кол-в: Богуш А. М., Г. В. Беленька та ін. – Київ: Видавництво: Слово, 2012. 26 с.
2. Кононко О. Л. Самостійність як чинник становлення моральної позиції в дошкільному дитинстві. *Педагогіка і психологія*. 1998. №4, С.12-13.
3. Поніманська Т. І. Основи дошкільної педагогіки: навч. посіб. Київ, 1998. 234 с.